

Lausunto
Diaarinro 2657/00.08/2021
7.12.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo.tem@gov.fi

Viite: lausuntopyyntö 1.11.2021 (VN/13261/2020)

Lausunto Suomen kansallisen biotalousstrategian päivityksestä

Asiantuntijalausuntopyyntö

Työ- ja elinkeinoministeriön pyytää lausuntoa Suomen metsäkeskuksesta Suomen kansallisen biotalousstrategian päivityksestä.

Tavoitteena on ollut laatia vuoteen 2035 ulottuva biotalousstrategia, jonka kärkenä on systemaattinen, kattava ja kokonaisvaltainen biotalouden arvonlisää biotalouden eri sektoreilla kehittävä toimenpideohjelma. Biotalousstrategian visio on "Kestävästi kohti korkeampaa arvonlisää".

Biotalousstrategian toimenpiteet jakautuvat neljän otsikon alle: (1) Korkeampaa arvonlisää biotaloudesta, (2) Vahva osaamis- ja teknologiaperusta, (3) Kilpailukykyinen toimintaympäristö ja (4) Bioresurssien ja muiden ekosysteemien käytettävyys ja kestävyys. Strategiassa on lisäksi sektorikohtaisia toimenpiteitä.

Suomen metsäkeskuksen lausunto

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa biotalousstrategiasta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Yleisenä huomiona voidaan todeta, että biotalousstrategian visio ja näkökulma on valittu oikein: "Kestävästi kohti korkeampaa arvonlisää". Biotalous on keskeinen ratkaisu siirryttäessä pois fossiilitaloudesta.

Lausunto

Diaarinro 2657/00.08/2021

7.12.2021

Arvonlisällä luomme hyvinvointia yhteiskuntaan. Kasvava arvonlisä on myös osa resurssitehokkuutta.

Kokonaiskestävyyden tulokulma on valittu oikein. Strategian tavoitteena on kehittää biotaloutta kokonaiskestävästi kestävyyden kaikki osa-alueet tasapainoisesti huomioiden. Luonnoksessa mainittu eettinen tiedepaneeli on täysin uusi avaus. Tällaisen eettisen tiedepaneelin tehtäviä, kokoonpanoa tai roolia ei ole vielä määritelty. Eettisen tiedepaneelin käyttöönotto vaatii laajaa osallistamista ja huolellista valmistelua. (luku 1.4, s. 19).

Kokonaiskestävyyden käsite on Suomessa vakiintunut ja selkeästi määritelty (luku 1.3, s. 15). Metsäkeskus ei kannata sen monimutkaistamista.

Metsäbiotalouden merkitys korostuu, kun Suomessa puhutaan biotaloudesta. Metsäsektorin osuus biotalouden arvonlisäyksestä oli vuonna 2020 32 % eli 7,7 mrd euroa. On myös merkille pantavaa, että yksityisiä metsänomistajia on n. 600.000. Kannustava ja ennustettava toimintaympäristö niin metsänomistajien kuin teollisuudenkin näkökulmasta edesauttaa biotalouden kasvua ja arvonlisän muodostumista.

Biotalousstrategiassa on syytä tunnistaa yksityisen sektorin merkitys biotalouden tutkimuksessa, kehityksessä, tuotannossa ja investoinneissa. Biotalousstrategiassa hahmoteltu systeeminen muutos mahdollistuu vain markkinaehtoisesti. Parhaimmat biotalouden ratkaisut, innovaatiot ja tuotteet menestyvät avointen markkinoiden ja kilpailun kautta.

Toimeenpanosta mainitaan, että alueita kannustetaan laatimaan biotalouden toimintasuunnitelmat. Epäselväksi kuitenkin jää, kenen vastuulla laatiminen on ja millä aikataululla ne tullaan laatimaan. Toimintasuunnitelmat tulisi laatia kaikkiin maakuntiin. Metsäbiotalouden osalta niiden valmistelussa on syytä hyödyntää vuonna 2020 valmistuneita alueellisia metsäohjelmia 2021–2025, joissa on vahva yhteys biotalouteen.

Biotalousstrategian toimeenpanoon tulee osoittaa riittävät resurssit, jotta ohjelma tuottaa tavoitteena olevat tulokset.

Lausunto
Diaarinro 2657/00.08/2021
7.12.2021

Toimenpiteet

Biotalousstrategian tulee olla horisontaalinen ohjelma, jonka toimeenpanoon ja rahoitukseen osallistuvat kaikki julkisen rahoituksen toimijat sekä yksityinen sektori. Luonnoksessa on kautta linjan jäänyt liian vähäiselle huomiolle yksityinen sektori.

Luonnoksen kappale toimenpiteistä pitää sisällään oikeita asioita, mutta on vielä keskeneräinen. Biotalous on toiminnan sektoreista keskeisin, joka pystyy tarjoamaan ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillintään ja luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämiseen. Strategian toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen on osallistettava laajasti keskeiset toimijat. Yksi konkreettinen vaihe on luonnoksessa mainittujen alueellisten toimeenpanosuunnitelmien laadinta.

Seuranta

Kokonaiskuva strategian toimeenpanosta jää epäselväksi, koska strategian seurantamittarit ja seurantavastuut ovat määriteltä puutteellisesti. Biotalousstrategian rinnalle on tarkoitus laatia maakunnalliset toimintaohjelmat. Niiden mittareiden tulee olla samat kuin biotalousstrategiassa. Kuitenkin on syytä hyödyntää vakiintuneita ja käyttökelpoisia olemassa olevia mittareita.

Muut yksityiskohtaiset huomiot

Luku 1.3., s. 16, toinen kappale:

...Näin se on uuden strategian keskeisin päämäärä.
Lause korvataan -> **Arvonlisän kasvattaminen on uuden biotaloustrategian päämäärä.**

Luku 1.3., s. 17, Kuva 3, kuvateksti.

Lause on epäselvä, kun verbi puuttuu.

Luku 1.5., s.20, viimeinen kappale:

...Pelkästään luonnontieteet ja biotalouteen erikoistuminen ei riitä...
lauseeseen lisätään **asiakasosaaminen.**

Lausunto
Diaarinro 2657/00.08/2021
7.12.2021

Biotalous on voimakkaasti kehittyvä ja muuttuva ala. Koulutuksen tulee tehdä tiivistä yhteistyötä biotalousalan yritysten kanssa.
(lisäys)

Lisäksi on huomioitava, että koulutusta tulee olla tarjolla koko Suomessa, koska biotalouden toimintakenttä on koko maa. (lisäys)

Luku 2.1., s. 22, Biotalousmäärittely

Suomessa biotaloudella tarkoitetaan taloutta, joka käyttää uusituvia biologisia luonnonvaroja ja **ekosysteemipalveluja** resurssiviisaasti ravinnon, energian, tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen. (lisäys)

~~Ekosysteemipalvelut ovat osa biotaloutta.~~ (Lause pois.)

Biotalous sisältää luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen **pohjautuvan tiedon, teknologian, sovellusten ja palveluiden** kehittämistä sekä tuotantoa. (lisäys, muokkaus)

Luku 3.1., s. 25, neljäs kappale

~~Tulevaisuudessa monituotteiset biojalostamot, joissa selluloosa ei yksinään ole päätuote, tuottavat useita kestäviä vaihtoehtoja nykyisille fossiilipohjaisille tuotteille.~~ (yliviivattu pois)

Luku 3.1. s. 26, toinen kappale

Biotalousstrategian päivityksen lähtökohtana on arvopyramidi, joka lähtee siitä, että saatavilla olevia raaka-aineita käytetään **siellä missä se tuottaa korkeimman arvonlisän.** (uusi muotoilu)

Tuotteiden tulee olla **globaalista** kilpailukykyisiä ja niillä tulee olla toimivat markkinat. ~~Monien biotalouden tuotteiden tulee olla kilpailukykyisiä myös globaalisti.~~ (yliviivattu pois ja lisäys)

Luku 3.1. s. 27, viimeinen kappale

~~Tunnistetaan biotalouden keinot hillitä ilmastonmuutosta ja edistää sen vaikutuksiin sopeutumista sekä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen. Asia on irrallinen tässä kohtaa toimenpiteenä. Kyseinen kappale muodostaa perustan koko biotalousstrategialle ja kuuluu strategian johdanto-osaan.~~ (poistetaan tai siirretään tarkoituksenmukaiseen kohtaan)

Lausunto
Diaarinro 2657/00.08/2021
7.12.2021

Luku 3.3., s. 32, ensimmäinen toimenpide

Selvitetään ekosysteemipalvelujen kaupalliseen käyttöön liittyvän toimialan ja yrittäjyyden piirteitä (metsäsektorilla erityisesti ”metsästä saadut muut tulot”) sekä minkä tyyppisiä **kannusteita** (ml. verotus) arvonlisän kehittämiseen olisi hyödyllistä käyttää. (Sana ”insentiivejä” korvataan suomenkielisellä sanalla kannusteita.) **Tehtäviin selvityksiin on sisällytettävä vaikutusten arviointi, joissa arvioidaan, millaisia vaikutuksia ekosysteemipalveluihin perustuvalla biotaloudella on biotalouden muihin arvoketjuihin ja koko kansantalouteen.** (lisätään)

Luku 3.4, s. 35, kuudes toimenpide

Selvitetään ekosysteemipalveluiden kestävää arvonlisäpotentiaalia ja kehitetään niihin perustuvia liiketoimintamalleja ja markkinoita sekä kehitetään tarvittaessa teknologioita (esimerkiksi maaperän hiilensidonta ja hiilivarastojen ylläpito teknologioita kehittämällä, terveysturmatkailu). (poistetaan sana)

Luku 3.5, s. 36, kolmas kappale

~~Metsien kestävä hoito ja käyttö ovat metsiin perustuvan biotalouden ytimessä. Monipuoliset ja luonnonlaatuun monimuotoiset metsät ovat ekologinen perusta, jolle kaikki metsien hoito ja käyttö rakentuu. Myös metsien hiilensidontakyvystä pidetään huolta. Monet tavoitteet huomioidaan tasapainoisesti metsätalouden suunnittelussa ja kestävää biotaloutta edistettäessä.~~

Korvataan kappale tekstillä:

Metsien kokonaiskestävä käyttö, joka ottaa huomioon taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden, ovat metsiin perustuvan biotalouden ytimessä.

Luku 3.5, s. 36, viimeinen kappale

~~Suomalainen selluloosaosaaminen on erittäin korkeatasoista ja se tarjoaa mahdollisuuden pyrkiä biopohjaisten materiaalien markkinoille uusilla ja edistyneillä selluloosamateriaaleilla.~~

Korvataan kappale tekstillä:

Suomalainen kemiallinen puun jalostaminen on erittäin korkeatasoista ja se tarjoaa mahdollisuuden pyrkiä biopohjaisten

Lausunto
Diaarinro 2657/00.08/2021
7.12.2021

materiaalien markkinoille uusilla ja edistyneillä kemiallisen metsäteollisuuden tuotteilla.

Luku 3.5, s. 44.,

Kasvatetaan luonnontuoteala arvon lisää

Lisätään toimenpiteisiin:

- **Kehitetään luonnontuotteiden keruuta, välivarastointia ja logistiikkaa.**
- **Poistetaan hallinnollisia esteitä luomusertifiointin valtavirtaistamiseksi.**

Tuotteistetaan ja markkinoidaan luontoa hyödyntäviä palveluita sekä kotimaisille että ulkomaalaisille asiakkaille

Lisätään toimenpiteisiin:

- Edistetään luontomatkailu- ja muiden luontoyrittäjien **sekä maanomistajien** yhteistyötä.

Luku 4.1., s. 48, otsikko

Strategian toteuttamisen johtaminen - Strategian **toimeenpano**
(korvataan ymmärrettävämpään muotoon)

Luku 5.1.3, s. 51.

Strategialuonnoksesta puuttuu viestintäsuunnitelma. Viestinnässä tulisi vahvasti painottaa sitä, että kasvava biotalous on ratkaisu siirryttäessä pois fossiilitaloudesta.

Ari Eini
johtaja
Suomen metsäkeskus

Jakelu kirjaamo TEM

Tiedoksi kirjaamo Metsäkeskus

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 6 pages before this page

Dokumentet inneholder 6 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 6 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 6 sider før denne side

Detta dokument innehåller 6 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende